מדקדק במצוותא סגין הורי ליה או בגין דהוא תשיש הורי ליה א"ל בפירוש פליגין ר' אלעזר אמר יצא ר' יוחנן אמר לא יצא. מה פליגין בק"ש מפני שהיא עשויה פרקים פרקים אבל בהלל ובקריאת המגילה אוף ר"א מודי. תני א השואל בשלום רבו או במי שהוא גדול ממנו בתורה הרשות בידו. הדא אמרה שאדם צריך לשאול במי שהוא גדול ממנו בתורה. ועוד מן הדא *דתני קרע ב וחזרה בו נשמה אם על אתר אינו צריך לקרוע אם לאחר זמן צריך לקרוע. וכמה הוא על אתר כדי דיבור. ג *וכמה הוא כדי דיבור ר' סימון בשם ר' יהושע ב"ל כדי שאילת שלום בין אדם לחבירו אבא בר בר חנה בשם ר' יוחנן כדי שאילת שלום ז בין הרב לתלמיד ויאמר לו שלום עליך רבי. *ר' יוחנן הוה מיסתמיך על ר' יעקב בר אידי והיה ר' אלעזר חמי ליה ומיטמר מן קדמוי אמר הא תרתיי מילין הדין בבלייא עביד בי חדא דלא שאל בשלומי וחדא דלא אמר שמועתא משמי. א"ל כך אינון נהגין גביהן. איוב כט ד ז זעירא לא שאל בשלמיה דרבה דאינון מקיימין °ראוני נערים ונחבאו. מי מהלכין חמי ליה חד בית המדרש. א"ל הכא הוה ר"מ יתיב דרש ואמר שמועתא מן שמיה דרבי ישמעאל ולא אמר שמועתא מן שמיה דר' עקיבה. א"ל כל עלמא ידעין דר"מ תלמידו דר' עקיבא אמר לו כ"ע ידעין דר' אלעזר תלמידיה דר' יוחנן. מהו מיעבור קומי אהדורי צילמיה א"ל מה איתפליג ליה איקר אלא עבור קומוי וסמי עיניה. א"ל ר' אלעזר יאות עבד דלא עבר קומיך. אמר רבי יעקב בר אידי יודע את לפיים. *ור' יוחנן בעי דיימרון שמועתא מן שמיה. אף דוד תהלים סא ביקש עליה רחמים °אגורה באהלך עולמים. ר' פינחס ורבי ירמיה בשם ר' יוחנן וכי עלת על לב דוד שהוא חי לעולם אלא אמר דוד אזכה שיהו דברי נאמרין על שמי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. מהניא ליה. לוי בר נזירא אמר כל האומר שה"ש ז שמועה משם אומרה שפתותיו רוחשות עמו בקבר מה טעם °דובב שפתי ישינים ככומר הזה של ענבים שהוא זב מאיליו ר' חנינא בר פפאי ור' סימון חד אמר כהדין דשתי קונדיטון וחרנה אמר כהדין דשתי חמר עתיק אף על גב דהוא שתי ליה טעמיה בפומיה אין דור שאין בו ליצנים מה היו פריצי הדור עושין היו הולכין אצל חלונותיו של דוד ואומרים לו דוד *אימת יבנה בית המקדש אימתי בית תהלים קכב ה' נלך והוא אומר אע"פ שמתכונין להכעיסני יבא עלי שאני שמח בלבי °שמחתי שמואל ב ז באומרים לי בית ה' נלך. °והיה כי ימלאו ימיך א"ר שמואל בר נחמני אמר הקב"ה לדוד דוד ימים מלאים אני מונה לך איני מונה לך ימים חסירים כלום שלמה בנך בונה בית המקדש לא להקריב בו קרבנות חביב עלי משפט וצדקה שאתה עושה משלי כא יותר מן הקרבנות ומה טעם °עשה צדקה ומשפט נבחר לה' מזבח: פיסקא ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב. *מפני מה הוא משיב מפני היראה או מפני

מדקדק במצוותא סגין הורי ליה. כלומר אם מה שהוא הורה לו שילא י"ח אע"פ שמפסיק בה הוראה זו לדינא היא שהרי הוא יודע דר"ש בר אבא מדקדק הרבה במצות ומחמיר על עצמו ואפ"ה הורה לו כך א"כ להלכה ס"ל לר"א כן או דילמא בשביל דר"ש בר אבא תם כח הוא ולא היה רוצה להטריחו לפיכך היה מקיל לו אבל לדינא לא ס"ל לר"א הכי: א"ל בפירוש פליגין. לדינא ר"א ור' יוחנן וס"ל לר"א להלכה דיצא ידי חובתו אע"פ שהפסיק בה: מה פליגין. עד כאן ל"פ אלא בק"ש דוקא מפני שהיא עשויה פרקים פרקים שאין פרשיות שבה סמוכות זו לזו בתורה: אבל בהלל. שפרשיות שלו תכופות זו לזו וכן במגילה אף ר"א מודי דאם הפסיק אפי' בין פרק לפרק כדי לגמור את כולו לא יצא וצריך לחזור לראש: ועוד מן הדא דתני וכו'. כלומר מהכא נמי שמעינן דצריך התלמיד שישאל בשלום רבו ויאמר לו שלום עליך רבי כדקאמר לקמן: קרע. על מתו שהיה נדמה לו שמת וחזרה בו נשמה ואח"כ מת אם לאלתר מת אינו צריך לחזור ולקרוע: והיה ר' אלעזר. תלמידו רואה אותו ומטמין עצמו מלפניו: זעירא לא שאיל בשלמיה דרבה. זהו דרך ארץ שלהם שאין הקטן שואל בשלום מי שגדול ממנו שלא יטריח אותו להשיבו: מי מהלכין. בעוד שהיו מהלכין וראו בית המדרש וא"ל הכא הוה ר"מ יתיב כו' וכן כ"ע ידעין דר"א תלמיד שלך ואע"פ שאינו אומר השמועה בפירוש משמך: מהו מיעבור. אח"כ שאל ר' יעקב לר' יוחנן מהו לעבור לפני אהדורי צלמא ע"ז א' שהיתה עומדת על הדרך ובפ"ב דשקלים גריס אדורי עכו"ם: מה איתפליג ליה איקר. אם רוצה אתה לחלוק לו כבוד שלא לעבור לפניו אלא אדרב' עבור לפניו ולסמות את עיניו א"ל אם כן ר' אלעזר יאות עביד שאינו נראה לפניך כשאתה עובר דזהו הכבוד שלך: אמר ר' יוחנן יעקב בר אידי יודע אתה לפייס וכן הוא שם: ור' יוחנן בעי וכו'. לפי שאף דוד ביקש עליה רחמים: מהניא ליה. ומה הנאה יש לו: אע"פ שמתכוונין להכעיסני. שהן יודעין שכל זמן שאני חי לא יבנה שאמר לו הקדוש ב"ה והיה כי ימלאו ימיך וגו': מפני מה הוא משיב. לר' מאיר בין הפרקים אי דוקא מפני היראה וה"ק שואל מפני

תורה אור

פיסקא ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב מפני מה משיב מפני היראה או מפני הכבוד. ר"ל אם מפני היראה דוקא משיב אבל לא מפני הכבוד דכיון דחבירו שואל בשלומו תחלה ע"כ אין משיב מפני הכבוד כיון דהוא מכובד יותר מחבירו ורק מפני היראה משיב כיון דאם לא ישיבנו יעשה לו רעה וקאמר נישמעינה' מן הדא ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב דברי ר"מ כן הגי' בדפוס אמשטורדם והתם ע"כ משיב מפני היראה כמו דמוכיח לקמן בסמוך וא"כ ע"כ מוכח דבקמייתא גבי ובפרקים משיב אף מפני הכבוד וע"ז שאל על הא דבאמצע שואל מפני היראה ומשיב מנ"ל התם גופי' אם משיב מפני היראה דוקא או אפילו מפני הכבוד דאולי להשיב די אפילו מפני הכבוד ואפילו דלהשיב אינו כבוד כ"כ כמו הכבוד דשאלה מ"מ בלהשיב כבוד כל דהו סגי ע"ז קאמר נישמעינה' מן הדא כו' באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד מכלל ע"כ דבקמייתא ר"ל בדר"מ שואל ומשיב מפני היראה דוקא ואתא ר"י וקאמר מפני הכבוד משיב:

מסורת הש"ס

דרים דף סו.

ב"ק עג:

ירושל' שקלים פ"ב ה"ו. ומו"ק פ"ג הל"ז.

יבמות צו: ע"ש.

פ' מכות י.

ברכות יג.

עין משפט נר מצוה

יא
א מיי' פ"ב מהק"ש הט"ו וטוש"ע או"ח סי' סו ס"א

יב
ב מיי' פ"ח מהל' אבל ה"ח סמ"ג עשין ב מד"ס טוש"ע יו"ד סי' שמ סכ"ה

יג
ג מיי' פ"ב מהל' שבועה ה"ז ופ"ב מהל' עדות ה"ג סמ"ג עשין קב קז

יד
ד טוש"ע שם סי' רמב סעי' טז בהג"ה כמ"א

גליון הש"ס

ז בין הרב לתלמיד וכו'. כן הוא בירושלמי בנזיר פ"ז ה"א. ועי' בק"ע שם. ועי' בשכנה"ג באו"ח סי' ר"מ ובכנה"ג בתו"מ סי' לה בהגהו' ב"י וכמ"ל פ"ב משבועות ה"ז ופס"ו ממעה"ק ה"א ועי' בכנג"ל ספר על כסמ"ג לאוין רמא: ז זעירא לא שאל. עי' בהקדמת פנים מאירות ח"א בביאור בירושלמי הזה. ועי' בברכי יוסף ביו"ד סי' רמב. ובשם הגדולי' בכ"מ:

פירוש מבעל ספר חרדים

מפני שסבירא ליה הכי אלא כר' יוחנן דאמר לעיל לא יצא אלא לפי שידע דר' שמעון חסיד גדול ומחמיר לפנים משורת הדין עד שאמרו בירושלמי במקום אחר לא משנת חסידים היא זו נידע באמת שאף על פי שאמר לו יצא יחזור לראש מפני החסידות ולכך הורה לו יצא כדי שישמע שהוא עושה לפנים משורת הדין או דילמא פליג ר' אלעזר אר' יוחנן ולפי תומו הורה לו כסברתו: פרקים. שאינם סמוכים בתורה אבל הלל ומגלה שענין אחד סמוך הוו בעיקרן מודה ר' אלעזר שאם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש: תני השואל בשלום רבו וכו'. הרשות בידו ויאמר לו שלום עליך רבי כדלקמן ולאפוקי מבבל דאמר לקמן דהקטן לא היה שואל בשלום הגדול אע"ג דאמרו במדרש כלום יש עבד שנותן שלום לרבו יש לחלק בין תלמיד לעבד כך כתבו הגהות מיימון סוף הלכות תלמוד תורה: הדא אמרה שאדם צריך לשאול וכו'. דכיון דאשמעינן דרשאי ואין זלזול בדבר אלא כבוד מינה אשמעינן דחייב לכבוד התורה: והיה ר' אלעזר חמי ליה ומיטמר מן קדמוהי. מרחוק קודם שיגיע אל ר' יוחנן פנים בפנים מטמין עצמו דסבר דאסור ליתן שלום לרבו ומתבייש לעבור לפניו בלי שאילת שלום ורבי יוחנן לא ידע מחשבתו זאת אלא שחשב דלזלזל בכבודו שלא לשאול בכבודו: אמר הא תרתי. שני מיני זלזול: הדין בבליא. ר' אלעזר שעלה מבבל והיה תלמידו של ר' יוחנן: מי מהלכין וכו'. בעודם הולכין ראו בית המדרש קדמון: אמר ליה. ר' יוחנן לר' יעקב שהגיד זאת לפניו לא תיקשי לך האי דכולי עלמא הוו ידעין דרבי עקיבא רבו מובהק של ר' מאיר וכל מה שאומר רבי מאיר בסתם דברי רבו הם: מהו למיעבר קמי אהדורי צילמיה. שאל ר' יעקב לרבי יוחנן מהו שיעבור אדם לפני צלם של ע"ז שנתון בדרך: אמר ליה את פליג ליה יקר. וכי אתה נוהג בו כבוד בעוברך לפניו ומשתחוה אדרבה מותר לעבור לפניו להורות שאתה מסמא עיניו כלומר מזלזל בו לעבור לפניו בקומה זקופה כאלו אינו שם: אמר ליה. רבי יעקב לרבי יוחנן אם כן יפה עושה רבי אלעזר שמטמין עצמו דכיון דס"ל דאסור לשאול בשלומך שאתה רבו אם עובר לפניך בלי שאילת שלום נראה כמזלזל בכבודך: אמר ליה. רבי יוחנן לר' יעקב רבי יעקב יפה אתה יודע לפייס בגלגלת כל הדברים האלה לשכך כעסי מעל רבי אלעזר: רבי פנחס בשם רבי יוחנן וכו' אלא אמר דוד וכו' מהניא ליה. מה הניא ליה מה תועלת למת שיאמרו שמועה מפיו בעולם הזה ומשני לוי כל האומר וכו': ר' חנינא ורבי סימון חד אמר כהדין דשתי קונדיטון וחרינא אמר כהדין דשתי חמר עתיק. רישיה דקרא וחכך כיין הטוב חד מפרש יין ישן וחד מפרש קונדיטון היינו שמערבין בו דבש ופלפלין: אין דור וכו'. לא גרסינן הכא ומקומו סוף פ"ב דשקלים משום דעשיית צדקה דמיירי הכא משנה בצדקה ופדיון שבויים: פיסקא. הכי גרסינן ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב מפני מה הוא משיב מפני הכבוד או לכל אדם נשמעינה

מראה הפנים

הדא אמרה שאדם צריך לשאול במי שהוא גדול ממנו בתורה. מדקאמר הרשות בידו להפסיק ולשאול בשלומו ואם לא היה צריך מן הדין לשאול בשלומו לא היו מתירין לו להפסיק בשביל כך ועיין לקמן ד"ה מפני מה הוא משיב דלפי המסקנא כך הוא הדין: **ר'** יעקב בר אידי אתה יודע לפיים. כעין האי עובדא גרסי' בבבלי יבמות דף צ"ו ע"ב דאיקפד ר' יוחנן על ר"א דאמר שמעתתא בבי מדרשא ולא אמרה משמי' ופייסיה ר' יעקב בר אידי ובנוסחא אחרת היא שם:

מפני מה הוא משיב מפני היראה או מפני הכבוד. בבבלי פרקין דף י"ג ע"ב מדייק משיב מהמת מאי אילימא מפני הכבוד השתא משאל שאל אהדורי מבעיא אלא משיב לכל אדם אימא סיפא וכו' ומסיק דחסורי מחסרא וה"ק שואל מפני הכבוד ואצ"ל שהוא משיב וכו' והכא דמספקא ליה אם משיב מפני היראה תמוה הוא דכי ס"ד דמשיב חמיר משואל ולכאורה יש לפרש דקושיא היא ודרך תמיה קאמר כלומר היאך שתפרש אם מפני היראה קשיא או אם מפני הכבוד קשיא אבל לא הוה שייך הא דבתריה נשמעינה וכו' דאין זה דרך הש"ס לומר נשמעינה אלא על איזה בעיא וספיקא לכך נראה כמו שפירשתי בפנים מיהו צריך ביאור ביותר וזה לגמאי דמבואר מפלוגתת הפוסקים ז"ל בפירוש מפני הכבוד ומפני היראה דמתני' דרש"י ז"ל פי' מפני שהוא ירא מפניו שלא יהרגנו ומפני הכבוד בשלום אדם נכבד שראוי להקדים לו שלום וכך פי' הרמב"ם ז"ל בפירוש המשנה מפני היראה אנס או מסור וכן בחיבורו בפ"ב מהלכות ק"ש הלכה ט"ז כגון מלך או אנס ומפני הכבוד פי' הוא ז"ל שהוא חייב בכבודו כגון אביו או רבו או מי שהוא גדול ממנו בחכמה והרשב"א והרא"ש ז"ל הקשו על פירושם מפני היראה דאי הכי פשיטא שאין לך דבר בעומד בפני פיקוח נפש ולפיכך פירשו מפני היראה זה אביו ורבו שהוא חייב במורא מפניהם וכ"כ הטור סי' ס"ו וכן קבע הב"י בש"ע ומפני הכבוד הוא אדם נכבד ובכ"מ שם תירץ קושייתם לדעת הרמב"ם שדעתו ז"ל לפרש כגון מלך ואנס לא שמתירא שיהרגנו אלא שמתירא שיצערנו ולענ"ד נראה דבלא"ה ל"ק דקמ"ל דלא יסמוך על הנס וכעין עובדא דההוא חסיד עם ההגמון שלא רצה להפסיק ואף שהיה פיקוח נפש כמאמר ההגמון אליו

שנויי נוסחאות (שוכ"ב) **אמר ר' יעקב** בשרי"ל ובכי"ל **אמר ליה ר' יעקב**. (שוכ"ו) **מהניא** בכי"ל **ומה הניא**. **לוי** בכי"ל ליתא. (שוכ"ח) **אצל** בכי"ל **אחר**. (שול"ב) **שמחתי** (תהלים קכב). (שול"ג) **והיה** במקרא ליתא.

מערכת הערוך

(שייך לעמוד הקודם)

מלכות שמים מעומד כיצד היה מהלך בדרך והגיע זמן ק"ש לא יקרא כשהוא מהלך בדרך **אלא** יעמוד ויכוון לבו כתיקון ויקבל עליו עול מלכות שמים ואחר כך יחזור לדרך **אבל האומר שאם היה יושב יעמוד טעות הוא בידו**" (ועי' תוס' בברכות שם ד"ס על גבך). [כד] תחמיניה. יהיב ידיה על אפוהי ת"א מקבל עליו עול מלכות שמים. בערוך (ע' כר פתח) „כד תחמיניה לרבי יהיב ידו על אפוי ההיא שעתא מקבל עליה מלכות שמים". ומביא שם ל' הגמרא בבבלי (ברכות י"ג ע"ב) „בר פחתי בשעה שמעביר ידו על גבי עיניו" וכתב על זה „פי' רב האי מפני רבנן שלא יראו עיניו כשהוא מסבבן ומתגנה, פ"א שמענו מין היה באותו היום לפניו וחשש שלא ילעג כשהוא מסביב עיניו בד' רוחות. פי' אחר היה מכסה עיניו שלא יביט הנה והנה ויהרהר אחר מעשים אחרים. ור"ח פירש בעת שהיה מעביר ידיו על עיניו לרחצן במים":

חדושי רד"א

מפני מה הוא משיב כו'. נ"ב נ"ל דה"פ שמסופק אם משיב חמור או משיב שוה לשואל, ופשיט דבאמצע ע"כ ל"ל דחמור אע"כ דשוה ואח"כ בעי האי דבאמצע משיב אם הוא שוה לשואל או קיל משואל ופשוט מדר"י דס"ל דמשיב קיל משואל ש"מ דלר"מ עכ"פ שוין:

עמודי ירושלים

וכמ"ש חש"א (סי' א') ולא מוכח מזה. ועי' בטורי אבן שכתב שאפי' למ"ד דשהה חוזר לראש הוא רק מדרבנן ובזה י"ל מ"ש בגליון הש"ס בירושלמי שם דלכן השמיטו הפוסקים האיבעיות דירושלמי שם משום שפסקו להקל ואכתי קשה דלמה השמיטו זה בק"ש הא ק"ש דאורייתא ולהנ"ל י"ל דמה דשהה חוזר לראש הוא מדרבנן ולכך פסקו להקל. וראיתי במלוא הרועים (אות ס') שחקר בשהה לצורך התפלה אם הוי הפסק וכ' דכן מסתבר דלא הוי הפסק ע"ש וכן נ"ל ממה דקיי"ל דבשומע תפלה יכול להאריך כמה שירצה וקשה הא הוי הפסק יותר מכדי לגמור את כולה אע"כ דלצורך התפלה שרי ובזה סרה הקושיא מה שהקשה הטורי אבן דהא בין תקיעה לתקיעה הוי הפסק הברכות מה שאומרים ע"ש. ולהנ"ל א"ש דכיון שתקנו חכמים לאמור הברכות בין התקיעות ולתקוע על סדר הברכות הוי לצורך התקיעות ולא הוי הפסק, ועי' במלוא הרועים שם שכ' וז"ל ומבואר שם בש"ס דמגילה והלל ושופר שוין להדדי וכן ק"ש וכן בירושלמי ריש פרק היה קורא מבואר דשוין עכ"ל ותמהני דאדרבה בירושלמי כאן מבואר דשופר לא דמי לאינך ואולי לא קאי אלא אק"ש ולא אשופר:

הר"א מגריידין

א"ל כו"ע ידעין דר"א תלמידו דר' יוחנן, כ"כ כן איתא בבבלי יבמות צ"ו ב':

עמודי ירושלים תנינא

ר' יוחנן הוה מיסתמיך כו' לזה הירושלמי כיון הגר"א בהגהותיו ליבמות (צ"ו ב) ע"ש דאיתא: שם שמע ר' יוחנן ואיקפד כו' ע"ש ירושלמי פ"ק דברכות וצ"ל פ"ב דברכות ועי' בספר מנחת יהודה (דף ק"ז ע"ב) שכתב ע"ז וז"ל ולא מצאתי שם דבר מענין זה כי אם בירושלמי שקלים סוף פ"ב ע"כ ונעלם ממנו דברי הירושלמי הללו: